

Nr 173.

Av herr **Näsgård m. fl.**, om komplettering med skog av sådana fastigheter, som fått sitt skogsinnehav väsentligt förminskat genom framdragande av kraftledning.

I motioner till 1950 års riksdag begärdes utredning och förslag angående komplettering med skog från statens domäner av sådana fastigheter, som fått sitt skogsinnehav väsentligt förminskat genom framdragande av kraftledningar. Det framhölls i motionerna, bland annat, att mindre skogsskiften kunna bli nästan helt spolierade. Exempel finnes på bondeskogsbruk, som fått sin skogsareal reducerad till hälften genom dylika kraftledningsgator. Förut bäriga fastigheter ha genom kraftledningsgators framdragande blivit så försämrade, att de numera måste betecknas som ofullständiga jordbruk. I motionerna erinrades vidare, att ersättningsfrågan icke vore ordnad på ett tillfredsställande sätt i fråga om skogsmark som tages i anspråk för kraftledningar. Sakkunniga hade visserligen redan i början av år 1944 tillkallats av dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet för att verkställa utredning om revision av i ämnet gällande normer, men denna utredning hade ännu icke slutförts. Uppdraget att sköta den i motionerna avsedda kompletteringsverksamheten syntes lämpligen kunna överlämnas till lantbruksnämnderna, och erforderlig utredning borde utan större tidsutdräkt kunna verkställas av lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen i samråd med domänstyrelsen. Motionerna avstyrktes av jordbruksutskottet och avslogos av riksdagen.

Sedermera ha förut nämnda sakkunniga i ett den 28 november 1950 dagtecknat betänkande föreslagit nya grunder för bestämmande av ersättning för intrång av kraftledning i skogsmark. Förslaget innehåller utförliga anvisningar angående de grunder, som böra tillämpas vid beräkning av ersättning för skada till följd av en kraftledning, men frågan om fastigheternas bärighet i framtiden löses ju icke härmed.

I yttrande över de år 1950 väckta motionerna förklarade sig *domänstyrelsen* anse, att det av motionärerna framlagda förslaget vore omöjligt att realisera. Enbart en överblick å en generalstabskarta, varå en stamlinje och statens skogsinnehav utlagts, gäve tydligt vid handen, att det av motionärerna framförda förslaget vore orimligt. Styrelsen hade verkställt en undersökning i detta hänseende beträffande den stamlinje, som för det dåvarande vore under stakning, nämligen Finnforsen—Enköping. De enskilda tillhöriga fastigheter utefter denna linje, som skulle få sin framtida bärighet så nedsatt, att de borde förstärkas med tillskottsskog, skulle näppe-

ligen på grund av kronoskogarnas belägenhet kunna erhålla någon tillskottsskog från dessa skogar. I varje fall syntes detta bliva förhållandet i ett fåtal fall. Endast fem kronoparker berördes eller låge i närheten av ifrågasvarande stamlinje.

Skogsstyrelsen framhöll att den av motionärerna väckta frågan utgjorde ett jordpolitiskt problem i det stora frågekomplex, som med de ökade kraftledningsbyggnaderna gjorde sig alltmer gällande. För den enskilda fastigheten uppkomme bestående intrång i form av för all framtid försvärad skötsel, fördyrade avverkningar eller till och med spolierade brukningsdelar. I det sistnämnda fallet kunde exempelvis skogsinnehavets karaktär av stödskog helt ruineras, en företeelse rakt motsatt statens strävan att uppnå full bärkraft hos nybildade fastigheter genom avpassad tilldelning av skog. Styrelsen instämde med motionärerna i vad avsåge behovet av dessa frågors utredning. Därvid borde enligt styrelsens mening utredas dels den nuvarande omfattningen av ovan antydda olägenheter, dels möjligheterna att vid upprättande av utbyggnadsplaner för kraftledningsnäten i större utsträckning än hittills undvika skadeverkningar för näringslivet samt dels möjligheterna att finna någon form för kompensation till de fastigheter, som redan skadats eller komma att skadas på ett sätt som avsevärt rubbat eller rubbar deras ändamålsenliga funktion. Därest utredningen skulle erhålla den ovan antydda mera vidgade omfattningen, ville skogsstyrelsen emellertid ifrågasätta lämpligheten av att den utfördes av de i motionerna nämnda ämbetsverken. Styrelsen tillstyrkte att utredning komme till stånd i den omfattning som angivits i utlåtandet men framhöll att utredningen borde anförtros åt särskilt tillkallade sakkunniga.

Lantmäteristyrelsen fann det ligga i sakens natur, att en fastighets bärkraft i den mån denna är baserad på naturtillgångar icke på lång sikt kan kompenseras med pengar. Stora fördelar skulle vinnas, om kompensation i stället kunde lämnas i form av mark. Därvid kunde komma i fråga mark i allmän ägo eller mark, som för ändamålet frivilligt förvärvades eller eventuellt i vissa fall även exproprierades från bolag eller enskilda. Svårigheten vore emellertid att finna mark, som lämpade sig för sådant kompletteringsändamål. Den skogsmark, som skall ersätta den mistade, måste ligga lämpligt till. De jordbruksfastigheter, varom här vore fråga, hade i regel förhållandevis små skogsarealer och vad de förlorat kunde ej lämpligen kompenseras med ett avlägset liggande skogsskifte. I vissa fall torde en omarrondering kunna ske genom avtalsmässigt genomförda byten eller genom ägoutbyten enligt jorrdelningslagen. På sådant sätt kunde till exempel stundom ett från en kronopark för kompensationsändamål upplåtet mera avlägset skogsområde förflyttas till en för den mottagande fastigheten lämpligare plats. Erfarenheten hade dock visat, att sådana komplicerade byten vore svåra att genomföra, åtminstone som isolerade företeelser. Först i samband med att orten bleve föremål för mera genomgripande åtgärder i rationaliseringssyfte — den mest genomgripande åtgärden vore härvidlag laga skifte — torde möjligheterna bliva större att rätta till de missförhållanden i fråga om fastighetens arrondering, bärkraft m. m. som uppkommit genom framdragandet av kraftledningar eller dylikt. Lantmäteristyrelsen ansåge fördenskull, att man måste räkna med att de av motionärerna påtalade missförhållandena i huvudsak borde lösas i samband med andra frågor rörande den yttre rationaliseringen av ortens jordbruksfastigheter.

Att frågan om komplettering av sådana fastigheter, som fått sitt skogsinnehav väsentligt förminskat genom framdragande av kraftledningar, har en betydande räckvidd torde få anses tillräckligt verifierat genom skogsstyrelsens och lantmäteristyrelsens här refererade utlåtanden. Enbart staten har genom vattenfallsstyrelsen enligt tillgängliga uppgifter till och med år 1949 byggt kraftledningar till en sammanlagd längd av omkring 18 000 kilometer, större delen i skogsmark, och det beräknas att den för kraftledningar ianspråktaga arealen skogsmark för närvarande uppgår till över 100 000 hektar.

Även om svårigheter i många fall föreligga att skaffa skogsmark som ersättning för vad som förlorats borde väl dock komplettering kunna ske i de fall där detta visar sig möjligt.

Med hänsyn till vad som i yttrandena anförts angående en eventuell utrednings omfattning och sambandet med andra jordpolitiska frågor må erinras, att chefen för jordbruksdepartementet enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 november 1951 tillkallat sakkunniga för utredning rörande frågan om behovet av åtgärder för förstärkning av ofullständiga jordbruk med skog m. m. De uppgifter som dessa sakkunniga fått sig förelagda synas så nära sammanhånga med den kompletteringsfråga, som här berörts, att utredningen lämpligen bör kunna anförtros åt nämnda sakkunniga. Härvid bör även undersökas möjligheten att lämna en skadelidande ersättning i annan form än penningar i de fall där det visar sig omöjligt att verkställa komplettering med skogsmark.

Med stöd av det anförda hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag angående komplettering med skog eller — där detta icke låter sig göra — på annat sätt av sådana fastigheter, som fått sitt skogsinnehav väsentligt förminskat genom framdragande av kraftledningar.

Stockholm den 24 januari 1952.

Bernhard Näsquard.

Gunnar Lodenius.

Ivar Nilzon.

Lars Eliasson.